

KOUZLO STŘEDOČESKÝCH ŘEK

Z hlediska množství a významu historických památek a kulturních institucí patří střední Čechy mezi nejbohatší kraje. Zámků, hradů, muzeí a památníků se zde nachází tolik, že vám jejich návštěvy zaplní víkendové a dovolenkové plány na mnoho let dopředu. To samé platí o pestrosti míst spojených s gastronomií, sportem a společenským vyžitím. Na co dalšího ale nesmíme zapomenout, když mluvíme o bohatství kraje v srdci Čech? Na jeho řeky!

Vodní toky jsou nedílnou součástí vzhledu krajiny, utváří ji a právě také díky nim je středočeská příroda tak malebná. Ať už se vám při zmínce o řekách vybaví až neskutečné zákruty Vltavy, tiché břehy Berounky obdivované spisovatelem Otou Pavlem, nebo majestátní soutok našich dvou největších řek, vsadíme se, že je to vždy vzpomínka milá, taková, která vykouzlí úsměv na tváři.

Může se zdát, že atraktivitu řek ocení především milovníci vodních sportů, ale ve skutečnosti je opak pravdou. Jejich bezprostřední okolí má mnoho co nabídnout všem turistům, malým i dospělým výletníkům. Středočeské řeky si zamilují odvážlivci, pro které je sjíždění divokých peřejí hračkou, pohodáři vychutnávající si poklidné projížďky na hladině rovné jako zrcadlo, samotářští rybáři hledající ticho a klid i cyklisté, kteří při svých výpravách rádi pozorují půvaby harmonické přírody.

Přijměte naše pozvání a navštivte místa, kde vám bude krásně. Místa v blízkosti našich pěti nejvýznamnějších středočeských řek – Vltavy, Labe, Berounky, Sázavy a Jizery.

ŘEKA VLTAVA

Nejen náš nejdelší vodní tok, ale také řeka, která inspirovala velikána české vážné hudby Bedřicha Smetanu ke zkomponování díla obdivovaného po generace českými i zahraničními posluchači. V druhé symfonické básni z cyklu Má vlast se odráží čarovnost krajiny, kterou Bedřich Smetana často a rád pozoroval z vyhlídky nad dnešní vltavskou přehradou Štěchovice – pojmenovanou na jeho počest Smetanova vyhlídka.

Význam Vltavy, která je dlouhá úctyhodných 430 kilometrů, poznal již roku 920 kníže Václav a prohlásil ji za „svobodnou silnici na vodě“, což znamenalo, že plavby lodí na ní byly od tohoto data přísně regulovány. Drobná historická zajímavost jen dokazuje důležitou roli, kterou měla Vltava v průběhu celých dlouhých českých dějin. Její potenciál rozpoznal svatý Václav, její atmosféra okouzila Bedřicha Smetanu a její kouzlo jistě učaruje i vám.

CO NAVŠTÍVIT:

- **Vltavská kaskáda**, soustava devíti přehrad, je unikátní objemem vody, kterou dokáže zadržet, a rozmanitou

nabídkou sportovních a turistických aktivit, jež lze v jejích končinách provozovat. Z nejvýznamnějších přehrad jmenujme Lipno, Slapy a Orlík.

- **Přehrada Orlík**, největší z vltavských přehrad, nabízí skvělé zázemí pro turisty a sportovce. V její blízkosti se nachází několik kempů s příjemnými plážemi.
- **Zdymadlo Hořín** je unikátní technická památka a součást laterálního plavebního kanálu Mělník-Vraňany. Vyrovnává osmimetrový rozdíl hladin před soutokem Labe a Vltavy.
- **Ostrov svatého Kiliána** je zajímavý, paradoxně, svojí nedostupností. Nenachází se zde žádný most a je přístupný pouze na vlastní lodi. Na jihu ostrova jsou zbytky středověkého kláštera sv. Jana Křtitele.
- **Naučná stezka Sekanka** seznamuje s významnými lokalitami, které mají spojitost s počátky českých dějin a s rozvojem regionu dolního Posázaví.

~~~~~ 430 km

ŘEKA LABE

Labe, střední rod – proč by to mělo být podstatné? Zajímavostí je, že se jedná téměř o jedinou českou řeku, která nemá svůj název v ženském rodě. Označení pochází od Keltů, původně znělo „Elb“ neboli „Velká řeka“. Pojmenování to je bezesporu případné – Labe patří mezi jednu z největších a nejdůležitějších řek nejen v Čechách, ale v celé Evropě.

U města Mělník se vlévá Vltava do Labe a to i přesto, že je Vltava prokazatelně delší a vodnatější než Labe. Odpověď na tento rozpor najdeme v dávných dobách, kdy Keltové putovali Evropou a procházeli českým územím. Přišli sem ze severu a během své pouti na řeku Vltavu narazit nemohli. Nabyli tak dojmu, že se v těchto končinách vyskytuje pouze řeka Labe.

CO NAVŠTÍVIT:

- **Kolínská vodárenská věž** (vysoká 45 m) patří k dominantám města a po rekonstrukci byla otevřena jako

rozhledna. V jejích prostorách se promítá video, jehož tématem je voda a její význam.

- **Rozhledna Maják**, jejíž vyhlídková plošina leží osm metrů nad hladinou řeky, se nachází na východní špičce kolínského Kmochova ostrova. Je z ní výhled na technickou památku Masarykův most, hydroelektrárnu Formánkovský a na Podskalský mlýn.

- **Kanál pro vodní slalom v Brandýse nad Labem** je místem, které je určené především milovníkům adrenalinových vodních sportů, jmenovitě surfingu a jízdy na divoké vodě.

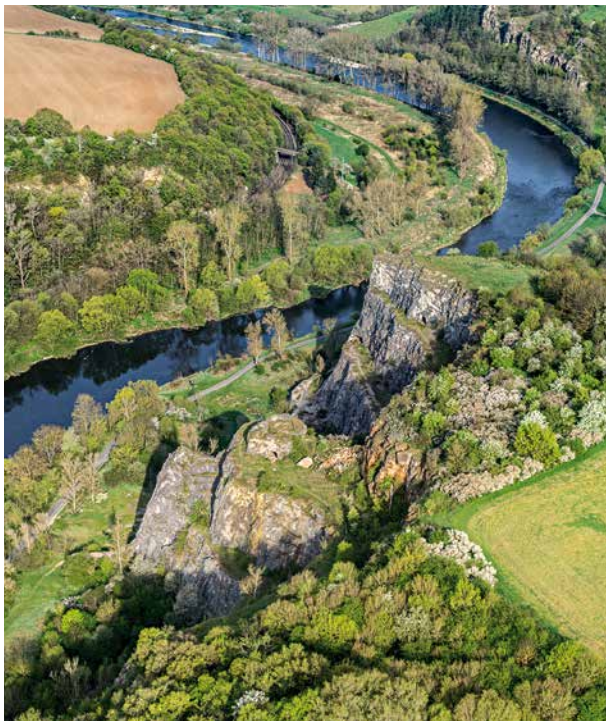
- **Národní přírodní rezervace Libický luh** leží na pravém břehu Labe, které zde vytváří meandry, tůně a slepá ramena.

- **Naučná stezka Údolím Labe** spojuje dvě středočeská města – Lysou nad Labem a Čelákovice. Trasa měří 16 kilometrů a protíná zdejší lesy a přírodní rezervaci Hrbáčkovy tůně.

1094 km (v Česku 371 km)

ŘEKA BEROUNKA

Když řeka a její břehy okouzlí spisovatele natolik, že je nadšeně a opakovaně popisuje ve svých dílech, musí jít o kraj doslova magický. A přesně takové je okolí Berounky, řeky, která inspirovala oblíbeného českého literáta Otu Pavla.

Berounka, největší levobřežní přítok Vltavy, vzniká soutokem řek Mže, Radbuzy, Úhlavy a Úslavy, přičemž místem, od něhož se řeka nazývá Berounkou, je soutok Mže a Radbuzy v Plzni. V Kosmově kronice české se ale dočteme, že její původní název byl Mže – v tomto díle je tok nazýván Mse, Msa a Misa. Název Berounka se v písemnostech vyskytuje až od 17. století, kdy byl jeden z úseků řeky označován jako „řeka Berounských“ (podle zdejšího panství).

CO NAVŠTÍVIT:

- **Amerika** se říká skupině vápencových lomů poblíž obce Mořina. Mezi nejznámější z nich patří Velká Amerika, Malá Amerika a Mexiko.

- **Vodácká naučná stezka** vedoucí podél řeky Berounky ze Zvíkovce v CHKO Křivoklátsko až k jezu v Klučicích pod Karlštejnem čítá celkem 13 stanovišť. Informační tabule jsou plné zajímavostí týkajících se přírody, geologie a historie.

- **Solno-jodová jeskyně v Hlásné Třebáni** je místem pro relaxaci i uzdravení. Vhodná je pro alergiky a astmatiky, posiluje imunitu a poradí si i s problémy se spánkem.

- **Horolezecký park** se nachází ve vápencovém lomu Alkazar, v místě bývalého vodáckého tábořiště. Součástí parku jsou dětské atrakce a lezecký trenažér.

- **Pamětní síň a přívos Oty Pavla**, spisovatele, žurnalisty a oddaného rybáře, leží nedaleko jeho milované řeky Berounky v domku převozníka Proška v Luhu pod Bránou.

139 km

ŘEKA SÁZAVA

Zlatá řeka – tak je přezdívána Sázava, řeka oblíbená vodáky a trampy, kteří jí tak začali říkat... bohužel ne proto, že by se zde rýžovalo zlato a břehy byly obsypány odhodlanými hledači rychlého zbohatnutí. Dokonce ani místo, kde se vzácný kov skutečně těžil – v Jílovém u Prahy – není důvodem, proč se Sázavě takto přezdívá. Toto přívlastek jí bylo vybráno proto, že je její dno pokryté jílem, který barví vodu do zlatova.

Vodáci si ale řeku neoblíbili kvůli jejímu odstínu, ale z důvodu, že je za příznivých podmínek splavná až z 90 %. Zmínění trampové zase obdivují jinou zajímavost – Posázavský pacifik, což je označení tratí, které si vysloužily toto legendární jméno již ve 20. století. Od té doby je trampy a cestovateli používáno dodnes.

CO NAVŠTÍVIT:

- **Vodácké muzeum ve Zruči nad Sázavou** nabízí interaktivní expozice prezentující historické i moderní lodě a kajaky, model řeky s bezpečným a nebezpečným jezem či historické vodácké tábořiště.

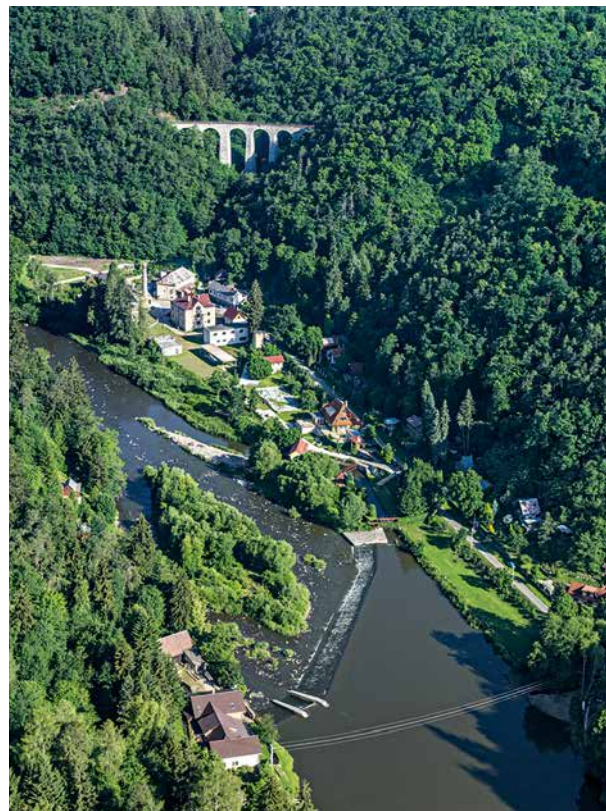
- **Vodní dům Hulice** je plný zajímavých výstav s tematikou vody. Expozice ukazují vodní plochy nejen jako prostředí, kde se vyskytují rostliny a živočichové, ale také jako nezbytnou součást života na naší planetě.

- **Vodní nádrž Švihov (Želivka)** je největším zdrojem pitné vody ve střední Evropě. Z tohoto důvodu není místo přístupné široké veřejnosti, ale lze si sjednat exkurzi s průvodcem.

- **Naučná stezka Votočnice**, která z důvodu své krátké délky není nijak značená, seznamuje se zdejší cenným biotopem a se zajímavostmi v okolí.

- **Sázavský klášter**, jedno z nejpozoruhodnějších poutních míst v Čechách, bylo později přebudováno na zámecké sídlo. I tak ale zůstalo prochnuté duchovní atmosférou a prostoupeno tajemnými příběhy.

~~~~~ 225 km

ŘEKA JIZERA

Jizera, jejíž název přejali Slované od Keltů, pramení v Jizerských horách, kterým dala jméno. Právem je nazývána horskou řekou – její první část s mnoha peřejemi je nezkrotná a téměř nesjízdná. Tato řeka rozhodně nepatří mezi snadné vodácké výzvy.

O jejím vzniku koluje také poetičtější a pohádkovější příběh. V dávných dobách žil na zámku v severních horách kouzelník. Jednoho dne zpozoroval, že mu z jeho klenotnice mizí drahokamy. Zjistil, že je krade jeho syn, který se zamiloval do královny víl jménem Jizera a drahokamy jí nosil jako důkaz své lásky. Kouzelník se rozhněval a za trest svého syna proměnil v pohoří, Krkonoše, a vílu v nespoutanou řeku, Jizeru. Od té doby bylo na březích řeky možné nacházet vzácné kameny, svědectví o lásce, které víla Jizera od svého milého dostávala.

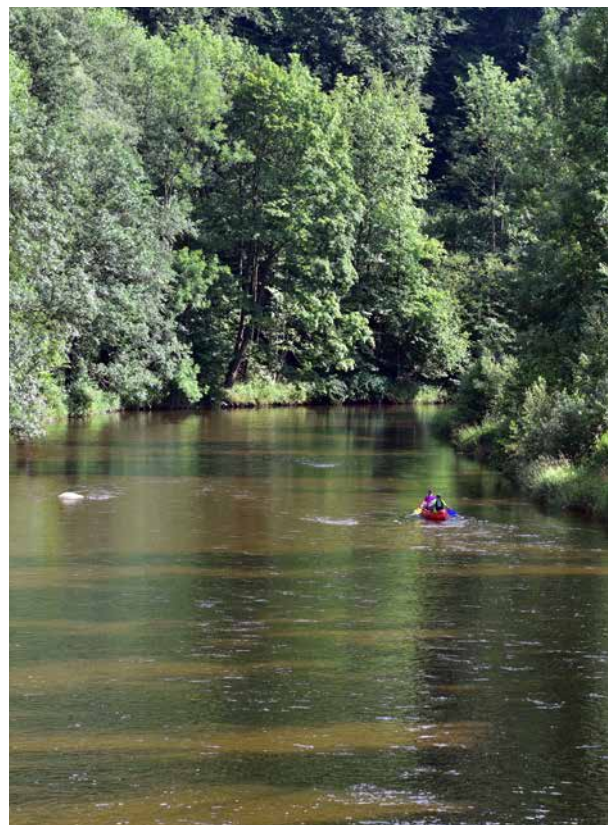
CO NAVŠTÍVIT:

- **Mlýn Valenta** disponuje plně funkčním strojním vybavením z konce 19. století. Po předchozí domluvě je mož-

né zhlédnou prohlídku vedenou samotným mlynářem.

- **Stará Jizera** je chráněná oblast plná slepých ramen, která vytvářejí mokřady, útočiště mnoha ohrožených rostlinných a živočišných druhů.
- **Naučná stezka** vinoucí se podél pravého břehu vede z přírodní rezervace Bažantnice až ke zřícenině loveckého zámku.
- **Pískovna Veselá** původně sloužila jako místo těžby štěrkopísku, ale nyní je využívána především rybáři a navštěvována fanoušky vodních sportů.
- **Skalní sruby Jízery** jsou přírodní památkou, jedná se o strmý sráz s výklenkem, který vznikl boční erozí řeky. Na dně této skalní stěny se nacházejí zvětralé vápnité pískovce.

~~~~~ 165 km

NAŠE ŘEKY

Vltava, Labe, Berounka, Sázava, Jizera

Text:

Středočeská centrála cestovního ruchu

Středočeské vodní cesty

Autoři fotografií:

Jiří Jiroušek, Libor Sváček - ©mcumedia.cz, Archiv

Praha 09/2019

1. vydání

Neprodejně

Středočeská centrála
cestovního ruchu

ADRESA

Turistické informační centrum

Středočeské centrály cestovního ruchu

Husova 156/21, Praha 1 – Staré Město

KONTAKT

E-mail: info@sccr.cz

www.strednicechy.cz

fb.com/DestinaceStredniCechy

@visitcentralbohemia

E-mail: info@stredoceskevodnicesty.cz

www.stredoceskevodnicesty.cz

fb.com/StredoceskeVodniCesty

@stredoceskevodnicesty